

Tekenen in de Tijd 137

6-12 maart 2022

De oorlog in Oekraïne is inmiddels een oorlog van de hele wereld. De eensgezinde verontwaardiging van vrijwel iedereen lijkt steeds minder uit te maken en iedere dag overschrijdt de Russische wreedheid een nieuwe grens. Erik Borgman neemt zijn toevlucht tot het gebed.

Een jaar vóór zijn dood publiceerde de Franse schrijver Joris-Karl Huysmans (1848-1907) een boek over de bedevaartplaats Lourdes. Het boek is in het Nederlands vertaald als *Lourdes en de massa*. Alles aan Lourdes boezemt Huysmans afkeer in, van de kitscherige architectuur tot de bezoekers die eerder dagtoeristen lijken dan bedevaartgangers. Maar juist daarom is hij zeer onder de indruk van de processies, de gebeden en met name het zingen: daarin balt het chaotische gebrul zich tot orde samen.

Het is de geloofsbelijdenis van de aarde, eindelijk tevoorschijn gekomen uit de verwarring van de talen, die haar uitdrukking vindt in de liturgische taal; het is de concentratie van de dagelijkse persoonlijke gebeden verenigd in het boeket van het gemeenschappelijk gebed ...

Ik moest aan deze passage denken toen ik een filmpje kreeg toegestuurd waarop een grote groep mensen op de Pariser Platz voor de Brandenburger Tor in Berlijn zingen: *Dohonaaa nohobis pahacem, pacem. Donahaha nohohobis pahahahacem*. Hier wordt alle persoonlijke verwarring en angst en woede 'verenigd in het boeket van het gemeenschappelijke gebed'. In dit geval niet in een bedevaartsoord, maar in een direct vorige week vrijdag spontaan georganiseerd vredesconcert, waar ook John Lennons *Imagine* klonk en het anti-oorlogslied 'Sag mir wo die Blumen sind'. Het maakt het alleen maar indrukwekkender. Alsof de Heilige Geest even bezit heeft genomen van de hoofden en de harten van de verzamelde menigte, onafhankelijk van de vraag of zij in het bestaan van de Heilige Geest geloven en onafhankelijk van de vraag hoe zij zich het *geven* van de vrede voorstellen. Afgelopen zaterdag hoorden wij Jezus in het evangelie zeggen: 'Gezonden hebben geen dokter nodig, zieken wel' (Lucas 5,31). Hier stond een Europa dat zich realiseert dat het ziek is en een dokter nodig heeft. Misschien kan het, misschien kunnen wij dan beter worden.

Afgelopen woensdag, aan het einde van de Aswoensdagviering, zetten wij een noveenkaars op het Maria-altaar en vroegen wij Maria met ons voor de vrede te bidden. 'Koningin van de Vrede' is een van haar eretitels.

Juist in de situatie waarin Europa nu verkeert – en waarin we er tot onze schrik ook nog weer eens aan werden herinnerd dat een kerncentrale in tijden van oorlog een potentiële atoombom is – is het van belang te bidden. Om onze onmacht te kunnen toegeven zonder cynisch te worden, om onze onmacht ruimte te geven zonder te resigneren. En, als het tegenbeeld daarvan, om te gedenken dat we niet leven van wat wij weten te realiseren, maar van wat ons gegeven wordt. *Dona nobis pacem*, geef ons vrede. Geef!

Aan het begin van de coronapandemie hebben wij in het Huis van Dominicus een gebed gemaakt en dat in de Mariakapel neergelegd. Om wie wilden bidden daarbij eventueel te ondersteunen. Tot nu toe aarzelden wij erover hetzelfde nu te doen, want er zijn al veel gebeden voor vrede beschikbaar. Er is echter verzocht ook nu een gebed te maken voor in de kapel. Hieronder staan er twee. Eén tot Maria, Koningin van de Vrede, en één rechtstreeks tot God.

Het gebed tot Maria:

*Allerliefste Moeder Maria,
als beeld van onze Moeder Aarde
draagt u alles geduldig,
doet u groeien en bloeien wat leven geeft,
en vindt u uw bestemming in het geven van ruimte aan wat goed is.
U brengt en houdt samen,
in zorgen en verdriet, in angst en pijn.*

*Nu Europa opnieuw in oorlog is en ons continent wordt verscheurd
vragen wij u:*

*Bid voor degenen die dreigen te bezwijken
onder zorgen om hun naasten, hun kinderen, hun ouders.*

*Bid voor degenen die vernietigd zien worden
wat hen tot een gemeenschap maakt en identiteit geeft.*

*Bid voor degenen die het moeten meemaken
dat hun leven gefnuikt wordt,
hun steden verwoest worden,
hun aarde wordt verschroeid door bommen en kogels,
hun toekomst wordt afgebroken, hun leven wordt vernietigd,
hun ouders en kinderen en geliefden worden gedood.*

*Bid voor ons, dat wij ons met hen verbonden weten,
dat wij ruimte geven aan hun geschiedenis,
dat wij voor hen een toevlucht zijn
in de omstandigheden waaronder zij nu moeten leven.*

*En, allerliefste Moeder,
bid alstublieft dat wij ons niet laten meeslepen
door de verleiding om geweld met geweld te beantwoorden,
maar onder alle omstandigheden
behoeders van het leven en bouwers van vrede mogen zijn.*

Heilige Maria, Koningin van de Vrede – bid voor ons

En rechtstreeks tot God:

*Goede God,
alles wat bestaat heeft U gemaakt
opdat het de mogelijkheden realiseert die het in zich heeft
en tot bloei komt zoals het door U is bedoeld.
Dan zal alles elkaar dienen en dragen,
koesteren en steunen*

*en deel zijn van een gemeenschap van recht en vrede.
Wat bestaat is door U niet gemaakt
om gebruikt te worden als instrumenten van onderdrukking,
te worden ingezet als wapens van vernietiging, als oorzaken van dood.
Waar tweedracht en vijandschap is
verbindt Jezus de Gezalfde de partijen
en is Hij te midden van de strijd
de breuk met de logica van geweld en tegengeweld,
de weg tot vrede
in de Geest van verzoening.*

*Zend, nu Europa in oorlog is,
uw Geest, God, opnieuw over onze aarde.
De Geest van liefde en vreugde,
de Geest van schoonheid en vrijheid
de Geest van vrijgevigheid en overvloed
waarin U alles geschapen heeft.
Leer ons te breken met de demonen
van haat en nijd en zelfzucht,
van afkeer van wat anders is,
mysterieus, ondoorgrondelijk,
en dat ons trekt uit onze gerichtheid op onszelf
en eerbied en ontzag behoort te wekken.*

*U laat ons weten dat U ellende ziet,
jammerklachten hoort en lijden kent
opdat uw schepping en uw schepselen zullen worden bevrijd.
Maak ons tot uw beeld,
doe ons op U gelijken
als dragers van uw Geest
in navolging van Jezus, uw Zoon,
en in toewijding aan U
die leeft en alles in het bestaan houdt
in uw onverwoestbare liefde.*

Deze week werd bekend dat op 15 mei aanstaande onder andere Titus Brandsma (1881-1942) heilig verklaard zal worden. Brandsma was karmeliet en hoogleraar in Nijmegen. Hij werd als naaste medewerker van kardinaal De Jong gearresteerd vanwege zijn verzet tegen de aantasting van de persvrijheid. Hij werd uiteindelijk naar het concentratiekamp Dachau gedeporteerd, waar hij bleef getuigen van Gods nabijheid aan mensen. Nadat er medische experimenten op hem waren uitgevoerd werd hij *abgespritzt*, met behulp van een injectie gedood. Hij stierf op 26 juli 1942. Dat zijn gedachtenis ons in deze tijd van hernieuwde oorlog tot zegen mag zijn.

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus